

Fekete Lajos

1837—1916.

Folyó évi június 29-én halt meg Selmeczbányán Fekete Lajos miniszteri tanácsos, a m. kir. bányászati és erdészeti főiskola nyug. tanára, a III. oszt. vaskorona-rend lovagja és a szolgálati aranyérem tulajdonosa, a Magyar Tud. Akadémia levelező tagja, 80-ik évében.

Egy hosszú, munkás élet szűnt meg Fekete Lajos halálával. Kora ifjúságától kezdve nagy ambícióval és erős akarattal a magyar erdészeti szakirodalom művelésére fordította minden erejét. 1868.-tól csaknem élete végéig terjedő irodalmi munkássága egy nagy tudásu, fényes tehetségű férfiúnak fokozatosan emelkedő pályája, mely a közbecsülés és elismerés babékoszoruját fonta az ősz tudós homloka fölé. A magyar erdészeti irodalom, az ő működése elején a kezdet kezdetét élte, halálakor pedig egy hatalmas tudományág, mely a külföldével is bátran vetekedik. Ebben a nagy munkában senki sem vette ki a részét oly erősen, mint az elhunyt. Nincsen oly ága ennek a tudományszaknak, melyben ne bámulták volna alaposságát. Polyhistora volt az erdészeti irodalom minden ágának s ő volt Magyarországon az első, aki ezeket a studiumokat a tudomány magaslatára emelte. Nem hiába mondja egy halála alkalmával megjelent tudósítás: munkássága korszakot alkotó s irói működésének gazdag eredményei a tudománynak nyereségei maradnak mindenkor. Elérte, amit csak egy nagy szellem érhet el: Fekete Lajos neve a magyar erdészeti irodalomban fogalomná lett.

Mint ember minden föltűnést kerülő, puritan jellemű egyéniség, aki tartózkodik minden nyilvános szerepléstől és ünnepelettéstől. Mint tanár egyike a legkiválóbb előadóknak, akit az ifjúság nemcsak kiváló paedagogiai rátermettsége, hanem humanus bánásmódja miatt is nagyrabecsült.

Legfontosabb életrajzi adatait ideiktatjuk: 1837-ben született Tordán, hol atyja unitárius vallásu kamarai orvos volt. A gimnáziumot Tordán és Kolozsvárt végezte az unitáriusoknál. 1867-ben a megmagyarosítandó selmebányai erdészeti akadémiához neveztetett ki, mint segédtanár, hol 1878-ban rendes tanár s később igazgató is lett.

Főbb művei: 1. A közerdész 1873. Az Erd. Egyesület által 200 frt.-tal jutalmazva. 2. Erdőértékszámítástan 1874. és 1892. 3. A mezőség kopárainak befásítása. 1876. Az Erdélyi Gazd. Egylet által 50 arannyal jut. pályamű. 4. Az erdőbecsléstan kézikönyve (Scholtz Gyulával). 100 arannyal jut. pályamű. 5. A tölgy és tenyésztése 1888. 100 arannyal jut. pályamű. 6. Erdészeti Növénytan (MágoCSI—Dietz Sándorral) 200 arannyal jut. pályamű. 7. Az erdei vetésről és ültetésről 1893. 40 arannyal jut. pályamű.

Ez csak kis része egész könyvtárt kitevő munkásságának. 1897-ben megbízást kapott a földmivelésügyi miniszteriumtól, hogy az erdészeti és növénytani tekintetben nevezetesebb fa- és cserjefajok tenyészteti határainak ügyét az egész országra kiterjedőleg rendezze és vezesse.

Erős magyar lelkét, puritán jellemét, kitartó munkakedvét abból a régi, jó unitárius csoládból vitte az ország másik részébe, amelynek kebelében felnövekedett.

Legyen áldott emlékezete.

IRODALOM.

Manu törvényei.

(Manava Dharmasastra.)

Az Erdélyi Múzeum-Egylet jog- és társadalomtudományi szakosztálya Hammurabi törvényei után, dr. Büchler Pál főgimnáziumi tanár fordításában, kiadta Manu törvényeit, a hinduk ősrégi törvénykönyvét is. A fordítás megfelelő segéd- és magyarázó könyvek igénybevételével az eredeti szanszkrit nyelvből történt. A szakosztály nemcsak jogfejlődési, hanem vallástörténelmi szempontból is felette becses munkát végzett e törvénykönyvnek magyar nyelven történt közreadásával. Igaz, hogy munkájával első sorban az egyes népek, nemzetek jogalapja és jogfejlődése ismertetésének kívánt szolgálatot tenni, de nem tagadhatjuk, hogy a vallás történetére, a vallásnak minden emberi intézményre szoros és átható befolyására vonatkozólag is becses adatokat nyújt kezünkbe.

A törvénykönyv magyar fordításának közlése előtt mind a szerkesztő, mind a fordító értékes bevezetést adnak. S talán nem is tudjuk eléggé méltányolni azokat a valóban tudományos, szakértekezések számba menő bevezetéseket, melyek nemcsak érdekes világgosságot vetnek a törvénykönyv keletkezésére, sok tekintetben történetére és hatására, hanem egyuttal magyarázatul is szolgálunk a törvények megértéséhez s ezek alapján a hinduk vallásos, állami és társadalmi élete kialakulásának a megismeréséhez.

Manu törvényei már több, mint száz éve ismeretesek egyes európai tudósok előtt; több nemzet bírja azokat fordításban. Magyar nyelven azonban ez az első megjelent fordítás. A törvénykönyv eredetiben versben van írva; valószínű, hogy az illetékesek a törvényeket könyvnyelven megtanulhassák, illetőleg megtarthassák. Fordító nekünk azokat prózában adja, mert — állítása szerint — arra törekedett, hogy a törvény valódi értelmét közölje.

A törvénykönyv tizenkét fejezetre oszlik, melyek közül túlnyomóan jogi szabályokat csak a VIII. és IX. fejezet nyújt. Ezeket fordító egész terjedelmükben adja, míg a többi tiz fejezetnél csak rövid tételekben mondja el,